

Gerard Conrad Bernard Suringar (1802-1874) keldergraf 52, vak A *Hoogleraar geneeskunde*

Personalia

Geboren: 8 april 1802 te Lingen (Duitsland)

Zoon van: Lucas Johannes Suringar en Catharina Anna Elisabeth Beckhaus

Gehuwd met: Aletta Wilhelmina ten Cate op 13 juni 1832 te Amsterdam

Overleden: 12 januari 1874 te Leiden

Begraven: 16 januari 1874

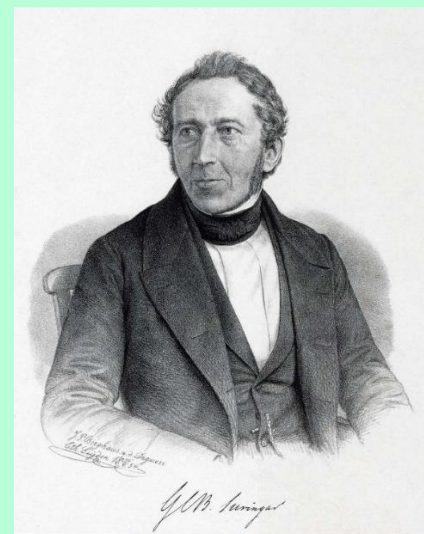
Samenvatting

Gerard Suringar wordt in 1802 in de buurt van Hannover geboren. Als hij 13 jaar is, verhuist het gezin naar Leiden, waar zijn vader tot hoogleraar theologie is benoemd. In Leiden gaat Gerard naar de Latijnse school en al op 15-jarige leeftijd wordt hij student geneeskunde. Tijdens zijn studie wordt Suringar tweemaal met goud bekroond voor het succesvol oplossen van een prijsvraag. Hij sluit zijn studie op 2 juni 1824 af met een promotie. Naast geneeskunde is Suringar zeer geïnteresseerd en bekwaam in de letteren.

Na anderhalf jaar in het buitenland ervaring te hebben opgedaan in de chirurgie en de gerechtelijke geneeskunde, wordt hij begin 1826 stadsgeneesheer in Leiden. Vier jaar later volgt een benoeming tot hoogleraar aan het Amsterdamse Atheneum Illustre. Ruim een jaar daarna maakt hij de overstap naar de Klinische school in de hoofdstad, waar hij twaalf jaar werkzaam is. Hij geeft er onderwijs en behandelt patiënten in het Binnengasthuis. In deze periode huwt Gerard Suringar met Aletta Wilhelmina ten Cate met wie hij vijf kinderen krijgt.

In 1843 wordt Suringar benoemd tot hoogleraar in Leiden met als leeropdracht de farmacie, een tamelijk nieuw terrein voor hem. Hij doceert vooral de klassieke methoden. Zijn theoretische colleges vinden de studenten saai, maar zijn klinisch onderwijs wordt zeer gewaardeerd. Suringars belangrijkste wetenschappelijk werk is een serie artikelen over de geschiedenis van het geneeskundig onderwijs aan de Leidse universiteit, vanaf de oprichting in 1575 tot 1865.

Nadat hij op zijn zeventigste met emeritaat is gegaan, krijgt hij problemen met zijn gezondheid. Op 12 januari 1874 komt hij te overlijden. Zijn begrafenis wordt door velen bijgewoond.

Portret van Suringar

Volledige versie

Afkomst en opleiding

Gerard [oorspronkelijk Gerhard] Conrad Bernard Suringar wordt op 8 april 1802 in Lingen, een plaatsje bij Hannover, geboren als tweede zoon van de in Leeuwarden geboren predikant en hoogleraar godgeleerdheid Lucas Suringar (1770-1833) en van Catharina Anna Elisabeth Beckhaus (1778-1865). Hij heeft elf broers en twee zussen; van deze dertien hebben we er elf kunnen traceren: Friedrich Wilhelm Nicolaas (1800-1821), Lodewijk Pieter (1804-1848), Willem Hendrik Dominicus (1805-1895), Willem Johan (1807-1808), Johannes Frederik (1808-1810), Joachim (1811-1892), Pieter Hendrik (1813-1887), Pieter Jacob (1815-1880), Johannes (1817-1867), Cecilia Johanna (1819-1821) en Cecilia Johanna (1821-1875).

Gerard gaat in zijn geboorteplaats naar de Latijnse school, waar zijn oom mr. Gerard Tjaard Suringar hoogleraar in de letteren en oudheden is en tevens het rectoraat bekleedt. Op dertienjarige leeftijd verhuist Gerard naar Leiden, waar zijn vader benoemd is tot hoogleraar theologie. Daar volgt hij nog twee jaar lessen op de Latijnse school. In de zomer van 1817 houdt hij een Latijnse oratiuncula, *de Literarum humaniorum praestantia*, waarmee hij laat zien zeer bedreven te zijn in de klassieke talen en die hem toegang verschaft tot de universiteit.

Op 15 september 1817 wordt de pas vijftienjarige Suringar aan de Leidse universiteit ingeschreven als student in de geneeskunde. Hij volgt colleges bij onder andere de hoogleraren Bernard, Kraus, Brugmans, en Sandifort. Als student valt Suringar op door met succes in 1819 de botanische prijsvraag *de Foliorum plantarum ortu, situ, fabrica, et functione*, uitgeschreven door de filosofische faculteit, te beantwoorden, waarvoor hij met goud wordt bekroond. In 1822 lukt hem dat weer bij de door de medische faculteit uitgeschreven prijsvraag *de Modo, quo natura versatur in restituendo omni quod in corpore humano solutum*.

Op 2 juni 1824 promoveert Suringar bij zijn leermeester Sandifort tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift *de Nisu formativo ejusque erroribus*

Naast de geneeskunde heeft Suringar, zowel tijdens zijn studietijd als later, veel genoeg in de letteren en de klassieke oudheid. Zijn in sierlijk Latijn geschreven artikelen geven daarvan blijk.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
NISU FORMATIVO EJUSQUE
ERRORIBUS;
QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI
GERARDI SANDIFORT,
MED. DOCT.
MEDICINAE, ANATOM. ET PHYSIOL. PROF. ORDIN.,
ET
AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU,
NEC NON
NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE DECRETO,
PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS
AC PRIVILEGIIS,
IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA,
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,
PUBLICO AC SOLENNI EXAMINI SUBMITTIT
GERARDUS CONRADUS BERNARDUS
SURINGAR,
LINGENSIS.
Ad diem 2 Junii MDCCCXXIV. Horæ XI—XII.

Titelblad van het proefschrift

Naar het buitenland en vervolgens stadsgeneesheer te Leiden

Na zijn promotie gaat Suringar anderhalf jaar naar het buitenland: eerst bezoekt hij Gent en Luik, vervolgens Parijs en tenslotte Berlijn, Leipzig, Halle en Göttingen. In Duitsland legt hij zich vooral toe op de chirurgie en de gerechtelijke geneeskunde.

Begin 1826 is hij terug in Leiden en op 26 januari promoveert hij tot *chirurgiae doctor*. Hij vestigt zich in de sleutelstad als geneesheer en wordt benoemd tot stadsgeneesheer. Suringar blijft ook in de wetenschap actief: in 1829 wordt een door hem ingezonden antwoord op een door de Provinciale Geneeskundige Commissie van Noord-Holland uitgeschreven prijsvraag over het leerstelsel van de Franse geneesheer Broussais met goud bekroond.

Hoogleraar te Amsterdam

Op 6 januari 1830 wordt Suringar, op aanbeveling van zijn leermeester Gerard Sandifort, benoemd tot professor in de ontleed-, natuur- en heelkunde aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam. Op 15 maart aanvaardt hij deze betrekking met het houden van de oratie *De Praeclaro, quod in sensibus integris et exercitatis est, praesidio ad medicinam discendam, faciendam et perficiendam*.

Naast zijn lessen aan dit Athenaeum, geeft hij ook onderricht aan de kwekelingen van de Klinische school. Verder moet hij openbare anatomische demonstraties houden, die door vele heel- en geneeskundigen worden bezocht. De anatomische preparaten, die hij al voor dit onderwijs nodig heeft, maakt hij bijna allemaal

zelf. Deze maken deel uit van de verzameling, die hij - voorzien van een wetenschappelijke catalogus getiteld *Pars suppellectilis anatomiae, sive catalogus speciminum pathologico-anatomicorum* - veel later, in 1866, aan de Leidse universiteit cadeau geeft. Als bewijs, hoezeer deze schenking door de curatoren wordt gewaardeerd, ontvangt hij van hen een zilveren vaas met toepasselijk opschrift.

Op 1 maart 1831 verwisselt Suringar zijn professoraat aan het Athenaeum voor dat van de Klinische school, waarbij hem het onderwijs in de praktische en theoretische geneeskunde en de behandeling van de patiënten in het Binnengasthuis wordt opgedragen. De redevoering, getiteld *Over het verband tusschen de geschiedenis der geneeskunde en die der beschaving*, bij die gelegenheid uitgesproken, laat zien op welk gebied zijn wetenschappelijke werk in de toekomst zal gaan. Suringar blijft nog wel als *professor honorarius* aan het Athenaeum verbonden.

Suringar blijft twaalf jaar verbonden aan de Klinische school. Hij heeft aan het geven van theoretisch onderwijs en de dagelijkse praktijk in het gasthuis een zware taak. Desondanks weet hij nog tijd te vinden om een drietal handboeken te schrijven, natuurlijk in het Latijn.

Professor Gerard Sandifort

Huwelijk en gezin

Gerard Conrad Bernard Suringar trouwt op 13 juni 1832 te Amsterdam met Aletta Wilhelmina ten Cate (1809-1867).

Huwelijksadvertentie (Opregte Haarlemse Courant 16 juni 1832)

Het echtpaar krijgt (minstens) vier kinderen¹: een op 18 januari 1836 geboren dochter, waarvan we de naam niet hebben kunnen achterhalen, een op 24 juli 1838 doodgeboren zoon, de dochter Anna Catharina Elisabeth (geboren op 16 maart 1842 en overleden op 6 juni 1847) en dochter Céline Constance (geboren op 5 mei 1844 en overleden op 6 juli 1896).

Hoogleraar te Leiden

Op 11 maart 1843 wordt Suringar, als opvolger van de met emeritaat vertrokken hoogleraar Macqueliijn [ook op Groenesteeg begraven], aan de Leidse universiteit benoemd tot gewoon hoogleraar geneeskunde met als leeropdracht de farmacie, omschreven als de pharmaconosie en de pharmacodynamie. Deze leeropdracht is opmerkelijk omdat deze vakken nieuw voor Suringar zijn.

Hij stemt vooral in met deze benoeming omdat dit Leidse professoraat hem meer tijd geeft om wetenschappelijk werk te doen. Hij aanvaardt zijn ambt op 17 juni 1843 met de oratie *De Perficiendo pharmacologiae studio*. Leiden is hem niet onbekend, hij heeft hier eerder een praktijk gehad en is er stadsgeneesheer geweest.

De door Suringar gedoeerde farmacie gaat terug tot Boerhaave, met aderlatingen en bloedzuigers. Zijn lessen aan het ziekbed worden door de studenten geprezen en zijn belangrijkste colleges gaan over de klassieke geneesmiddelen, waarvoor hij gebruik maakt van een uitgebreide verzameling gedroogde medicinale planten. Deze colleges spreken de studenten niet aan; ze vinden deze buitengewoon saai.

Suringar spant zich in 1848 in om samen met zijn net aangetreden collega voor de verloskunde, Simon Thomas [ook op Groenesteeg begraven], het op de Oude Vest gevestigde Nosocomium Academicum vergroot te krijgen.

In het academisch jaar 1849/50 is Suringar rector magnificus. Op de dies 8 februari 1850 spreekt hij de rede *De naturae et literarum studio in re medica conjunctissimo* uit. Hierin beschrijft hij de verbanden tussen de studie van de geneeskunde en die van de letteren, een combinatie die de schoonheid van de schepping weerspiegelt.

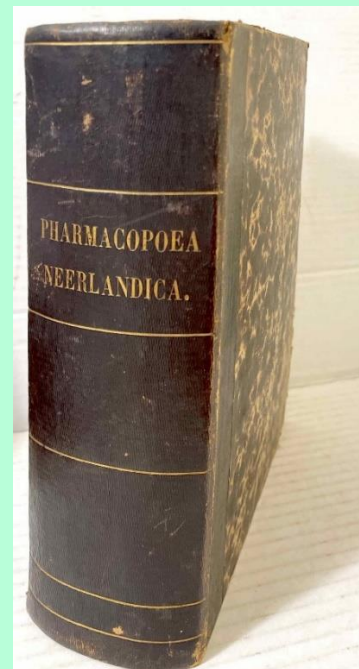
¹ In het levensbericht over Gerard Conrad Bernard Suringar dat in het Biografisch Woordenboek der Nederlanden verscheen wordt gesproken over "Van het vijftal kinderen, uit hun huwelijk geboren, overleefde slechts ééne dochter hare ouders". Het vijfde kind hebben wij niet kunnen achterhalen, evenals de sterfdatum van de op 18 januari 1836 geboren dochter.

Nosocomium Academicum (Oude Vest 35)

Suringar is secretaris van een commissie die zich bezighoudt met farmaceutische zaken. Hoewel het rapport al in 1844 gereed is, verschijnt het pas officieel in 1851 onder de naam *Pharmacopaea Neerlandica*. Ook houdt hij zich uitvoerig bezig met het onderwijs in de geneeskunde, waarover hij diverse publicaties schrijft: *De opvoeding der zintuigen. Eene bijdrage tot de leer van het onderwijs inzonderheid van de natuur- en geneeskundige wetenschappen* (1855) en - in de periode tussen 1860 en 1870 - over de *Geschiedenis van het geneeskundig onderwijs te Leiden*. Hij beschrijft deze geschiedenis vanaf de oprichting van de universiteit in 1575 tot omstreeks 1865. Het verschijnt in een serie van 18 artikelen in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. Dit werk wordt beschouwd als het beste wat ooit op het gebied van de geschiedenis van de geneeskunde in ons land is verschenen. Het blinkt uit door zijn nauwkeurigheid en zorgvuldige behandeling.

Suringar is in staat om zich helemaal in te leven in de situatie van de medische wereld in vorige eeuwen.

Het ontgaat Suringar niet dat de natuurwetenschappen invloed hebben op de geneeskunde. In 1855 spreekt hij zich uit over de visie van het klinisch onderwijs dat in het verlengde dient te liggen van het onderwijs in de natuurwetenschappen.

Als docent is Suringar maar matig. In de Almanak van 1863 wordt geschreven "*Van prof. Suringar is het te betreuren, dat hij, door ieder jaar bijna hetzelfde te herhalen, de belangstelling in de kiem verstikt*". De Almanak van 1864 vermeldt: "*door zijne minder aangename voordracht ondervinden zijn colleges minder belangstelling dan zij misschien verdienen*", in die van 1865 staat dat Suringar nogal lang van stof is gelet op het verzoek "*tot eenige meerdere korthed*" en in de Almanak van 1866 is te lezen: "*Het door Suringar gegeven college specieele pathologie en therapie, dat nu over drie à vier cursusjaren is uitgesmeerd, zouden de studenten bij voorkeur in twee jaren geconcentreerd voorgeschoteld krijgen opdat de candidaten in staat worden gesteld de voorlezingen over die vakken in hun geheel bij te wonen*". Daaraan wordt toegevoegd: "*Indien Suringar van het voor de jongelui zoo onaangename dicteren zou afzien, dan zouden zij bij het Theoretisch onderricht evenveel kunnen profiteeren als thans bij de Klinische lessen*".

Waarderingen

Dat de verdiensten van Suringar niet onopgemerkt blijven, blijkt uit zijn benoeming tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en van diverse binnen- en buitenlandse wetenschappelijke genootschappen.

Emeritaat en overlijden

Op 8 april 1872, de dag van zijn zeventigste verjaardag, gaat Suringar met emeritaat. Helaas kan hij niet erg lang van zijn welverdiende rust genieten. Hij wordt ziek en krijgt steeds meer pijn. Daardoor lukt het hem niet om zijn studie over het geneeskundig onderwijs in Leiden, waarvoor hij de bouwstenen al had verzameld, te voltooien.

Suringar overlijdt op 12 januari 1874. Hij was een begaafd medicus, vaardig als producent van anatomische preparaten en een zeer ervaren clinicus. Hij stond open voor nieuwe ontwikkelingen maar wist het goede van oude methoden te waarderen. Hij was van vele medische markten thuis, maar zijn persoonlijkheid was niet krachtig genoeg - en mogelijk ook te behouden van aard - om tot de absolute medische top te behoren. Hij was een uitermate beschaafd en zeer geletterd mens.

-Tot onze innige droefheid ontsliep heden morgen, na een smartelijk, doch geduldig lijden van onderscheiden weken, onze geliefde Vader en Behuwdvader GERARD COENRAAD BERNARD SURINGAR, rustend Hoogleraar van de Geneeskundige Faculteit der Leidsche Hoogeschool, Ridder van de Orde van der Nederlanden Leeuw, in den ouderdom van ruim een-en-zeventig jaren.

Wegens de uitgebreidheid van 's mans vrienden, goede bekenden en voormalige patiënten buiten de Stad, verzoeken wij dat deze algemeene kennisgeving, als aan ieder in 't bijzonder gedaan moge beschouwd worden.

LEIDEN, 12 Januari 1874.

C. C. ROORDA, SURINGAR.

G. ROORDA Tzn.

Overlijdensadvertentie (Leydse Courant 13 januari 1874)

22

In het jaar een duizend acht honderd vier en veertig-
den veertigden der maand Januari des voormiddags te half tien uren, is voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Leiden verschenen:

N°. 39. Steen Johan Capteyn, bekende van den wettelijken
oud vijf en dertig jaren, aanspreeker
wonende in de Spanneveldweg alhier en Johannes Cornelis
Smaken, bekende van den wettelijken oud twee en veertig jaren,
aanspreeker, wonende op de Bloemmarkt alhier, welke ons
verklaard hebben, dat op den zesden Januari achtien honderd
vier en veertig des voormiddags te negen uren, in het huis op het Kaparburg,
binnen deze gemeente overleden is: Gerard Coenraad Bernard
Suringar, bekende van de Oude van den Kerkhof van de Leiden
oud een en veertig jaren, landes beroep, geboren te Lingen (Plommorie)
in het jaar achtien honderd en twee, getuond hebbende in
voornoemd huis, mede duimnaar van Heffert Michielina
den Cate, van van Lucas Suringar en van Ca-
tharina Anna Elisabeth Beckhaus, beide overleden.

En is deze akte na gedane voorlezing door ons en de declaranten getekend.

J. C. Capteyn H. C. Smaken

J. C. Smaken

Overlijdensakte

Vier dagen na zijn overlijden wordt Gerard Coenraad Bernard Suringar onder grote belangstelling op de begraafplaats Groenesteeg ter aarde besteld. Vele hoogleraren, studenten, vrienden, vertegenwoordigers van de gemeente en van de hervormde kerk brengen de laatste hulde. Collega A.E. Simon Thomas spreekt bij het graf de volgende woorden:

“Het zij mij vergund aan de groeve, waarin het stoffelijk overschot van Gerard Coenraad Bernard Suringar is neergelaten, een enkel woord van hulde aan zijne nagedachtenis te wijden.

Niet dat het mijn voornemen zou zijn om in hoogdravende bewoordingen zijn lof te verkondigen, want daarmee zou ik zeker niet in de geest van den ontslapene handelen, doe zoo nederig was en wars van al ijdel vertoon, maar omdat ik het als mijn plicht reken den man, dien ik reeds in mijne jongelingsjaren als leermeester eerbiedigde, dien ik later gedurende een reeks van jaren als ambtgenoot zoo hoog waardeerde, dien ik bij zoo vele gelegenheden als menschlievend geneesheer leerde kennen en lief had, voor eenige oogenblikken in alle gedachten terug te roepen.

Het is bijna het derde van eene eeuw geleden, toen ik, student in Amsterdam, waar Suringar toen reeds als hoogleraar sedert verscheidene jaren werkzaam was, hem leerde kennen en eerbiedigen. Hij was toen nog betrekkelijk jeugdig in jaren, maar

reeds grijs in ervaring, algemeen bekend door zijne grondige geleerdheid en op meer dan eene wijze met roem en eere gekroond. Was het wonder dat hij bij de eerste gelegenheid, die zich daartoe aanbod, door 's konings vereerende keuze, hier naar 's rijks eerste hoogeschool werd geroepen, waaraan hij gedurende een tal van jaren met eere mogt werkzaam zijn.

Hier vind ik hem eenige jaren terug, nu in eene andere betrekking tot hem staande; hier leerde ik hem toen in volle waarde kennen, als degelijk geleerde, die aan eene echt klassieke vorming eene zoo groote mate van scherpzinnigheid en onvermoeide werkzaamheid paarde, die zich in de verschillende tijdperken zijner ontwikkeling op zeer verschillende gedeelten van het gebied der wetenschap had bewogen en daarvan eene verwonderlijke gemakkelijke had overgehouden om over zaken, die men zou meenen dat zijne studiën naauwelijks in verband stonden, met kennis en zelfvertrouwen te spreken; hier leerde ik hem ook kennen als den man, wien getrouwe pligtsbetrachting zoo na ter harte ging, dat hij zelfs, toen bij afnemende krachten en eene wankele gezondheid het vervullen van zijn ambt hem zwaar begon te vallen, uit pligtsgevoel werkzaam bleef, tot op het oogenblik, waarop de wet hem eervolle rust schonk, die hij helaas! Maar zoo kort mogt genieten.

Als hoogleeraar was Suringar steeds vaderlijk vriend voor zijne leerlingen, ik spreek hier uit eigen ondervinding, een vertrouwd raadsman voor zijne jongere ambtgenooten, ook dit is mij zoo dikwijls persoonlijk gebleken; hij waardeerde op billijke wijze de verdiensten van anderen, ook van hen, met wie hij in geestesrigting verschilde, en voor allen was hij steeds de edele mensch, wien het bij alles wat hij sprak en verrigte, om waarheid en deugd te doen was.

Als geleerde! Wie onzer kent niet verscheidene zijner geschriften van vroeger en later tijd, alle even degelijk van gehalte als gekuischt van vorm en zoo verschillend van inhoud, dat het niet meer dan eens mijne verbazing heeft opgewekt, hoe dezelfde geest zich met zoo verschillende onderwerpen heeft kunnen bezighouden, zonder ooit oppervlakkig te worden of onjuist of zelfs ligtvaardig te oordelen.

En als geneesheer! Hoe helder was zijn blik aan het ziekbed; hoe spoedig doorgrondde hij den aard van het lijden, hoe voorzichtig was hij in zijne voorspelling, hoe naauwkeurig in zijne adviezen, hoe eenvoudig in zijn voorschriften; hoe geduldig, belangstellend en liefderijk voor zijn patiënten, en dat zonder onderscheid des persoons, zonder ooit te vragen of zij zijne diensten ruim of minder ruim of zelfs in het geheel niet konden vergoeden. Voor allen was hij de kundige raadsman en vriend en waar hij niet meer helpen kon of redden, daar ontbrak hem nooit aan een woord van troost en bemoediging, van deelneming en liefde voor den stervenden lijder en zijn bedroefde betrekkingen. Ja, Suringar was in waarheid een vriend zijner zieken en is bij den uitgebreiden werkkring, dien hij jarenlang gehad heeft, voor duizenden en nogmaals duizenden tot een zegen geweest.

En wij die met zijne treurende naaste betrekkingen, wij allen die hier als zijne vrienden en vereerders aan zijn graf staan., wij willen zijne nagedachtenis in eere houden; wij willen trachten, zij 't dan ook niet in geleerdheid en veel omvattende kennis, want dit is zeker slechts weinigen gegeven, dan toch in trouwen pligtsbetrachting zijn

voorbeeld te volgen. Zoo zal de afgestorvene nog voor ons blijven leven, zoo moge zijn voorbeeld door ons voor velen ten zegen zijn.

Na de rede van Simon Thomas wordt nog het woord gevoerd door de heer R. Bijlsma als preses van de studenten van de medische faculteit. Hierna bedankt de heer G. Roorda, schoonzoon van de overledene, namens de familie alle aanwezigen.

Het graf

In dit familiegraf Suringar zijn elf personen begraven:

- (1) Lucas Suringar (op 28 augustus 1833), de vader van Gerard (62 jaar);
- (2) Anna Catharina Elisabeth Suringar (op 22 juni 1835), dochter van Gerards broer Willem Hendrik Dominicus (5 maanden);
- (3) Anna Catharina Elisabeth Suringar (op 22 augustus 1846), ook een dochter van Gerards broer Willem Hendrik Dominicus (6 maanden);
- (4) Anna Catharina Elisabeth Suringar (op 11 juni 1847), dochter van Gerard (5 jaar);
- (5) Pauline Cecile Josephe Suringar (op 8 juni 1857), eveneens een dochter van Gerards broer Willem Hendrik Dominicus (10 jaar);
- (6) Catharina Anna Elisabeth Beckhaus (op 9 januari 1865), de moeder van Gerard (86 jaar);
- (7) Aletta Wilhelmina ten Cate (op 9 november 1867), de echtgenote van Gerard (58 jaar);
- (8) Gerard Conrad Bernard Suringar (op 16 januari 1874), onze hoofdpersoon (71 jaar);

Keldergraf 52

- (9) Cecilia Johanna Suringar (op 27 augustus 1875), de jongste zus van Gerard (54 jaar);
- (10) Paul Glaude Librecht Lezwijn (op 13 augustus 1884), de echtgenoot van Gerards zus Cecilia Johanna (60 jaar);
- (11) Susanna Nierstrasz (op 21 maart 1914), de tweede echtgenote van Gerards zwager Paul Glaude Librecht Lezwijn (75 jaar).

Bronnen

A.J. van der Aa, Biografisch Woordenboek der Nederlanden, deel 17, 1874, pp. 1153-1154.

G.Th.A. Calkoen: *Onder studenten. Leidse aanstaande medici en de metamorfose van de geneeskunde in de negentiende eeuw (1838-1888)*, 2012, pp. 266-270.

W. Otterspeer: *Groepsportret met Dame. De werken van de wetenschap. De Leidse universiteit, 1776-1876*.

A.E. Simon Thomas: *Gerard Conrad Bernard Suringar*, Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, deel 3, pp. 1213-1215.

Archieven:

Erfgoed Leiden en Omstreken.

Kranten:

Leydse Courant: 20 januari 1836, 8 mei 1844, 13 januari 1874 en 17 januari 1874.

Oprechte Haarlemse Courant: 16 juni 1832, 28 juli 1838 en 19 maart 1842.

Websites:

www.erfgoedleiden.nl

www.wiewaswie.nl

Auteur

Lodewijk Kallenberg (mei 2022)